

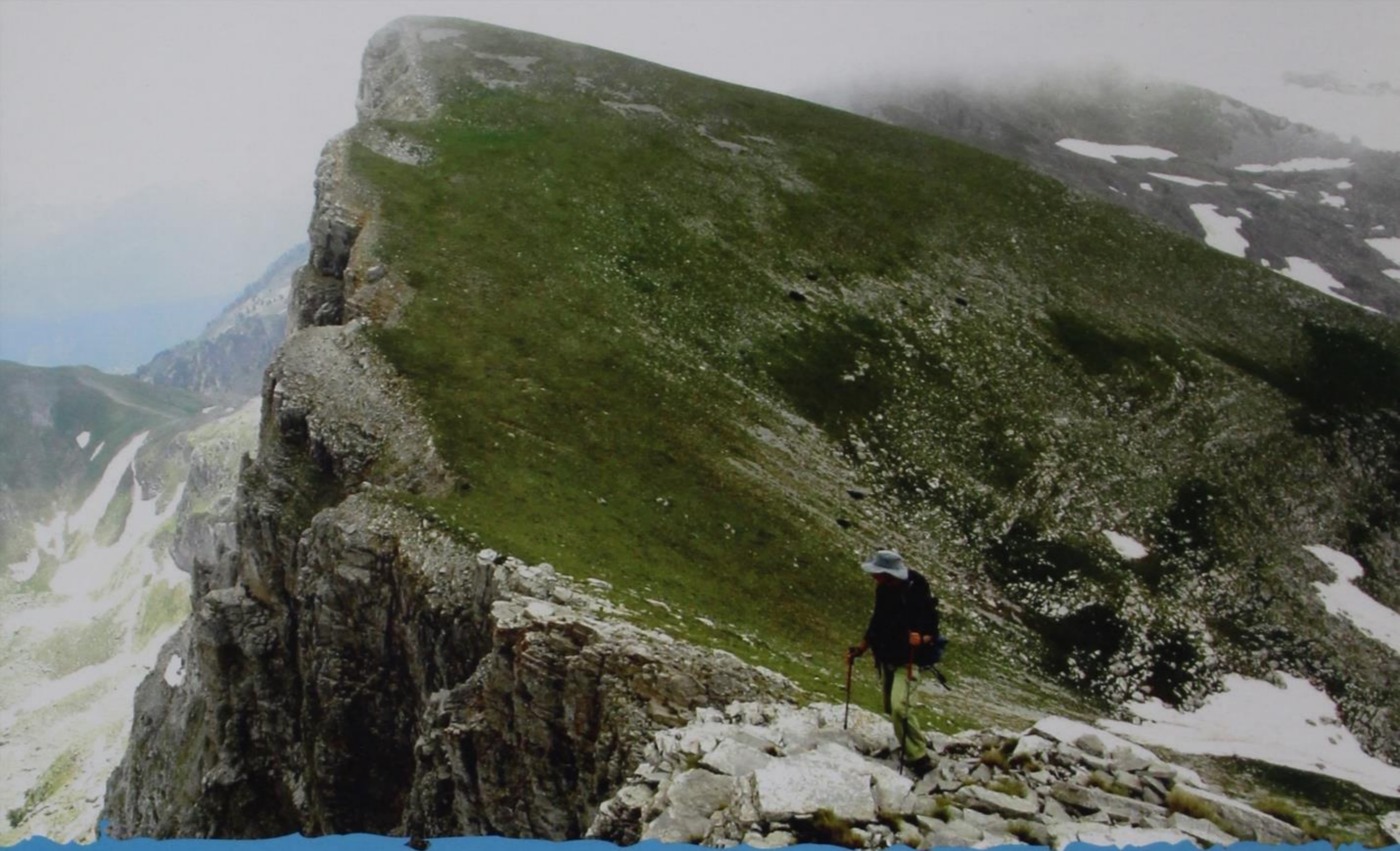
**Βόρεια
Πίνδος**
Εθνικό Πάρκο

6-12
ΕΤΩΝ

Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου

ας μάθουμε...
ας παίξουμε...

ενημερωτικό κείμενο

Τύμφη, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

ο μύθος

η ιστορία του Πίνδου

Μια παλιά ιστορία αφηγείται ότι ο Πίνδος ήταν βασιλόπουλο που καταγόταν από τη γενιά του Δία ή του Αιόλου. Του άρεσε να τριγυρνά στα βαθύσκιωτα δάση των βουνών, που πήραν αργότερα το όνομά του, και να κυνηγά. Σε μία από τις περιπλανήσεις του, συνάντησε τον δράκο που ήταν ο φόβος και ο τρόμος της περιοχής. Όταν ο Πίνδος τον αντίκρισε, δεν πανικοβλήθηκε. Με θάρρος και αποφασιστικότητα του πρόσφερε το κυνήγι της ημέρας ως ένδειξη σεβασμού. Από τότε συνήθιζε πάντα να αφήνει ένα μέρος από το κυνήγι του στο στοιχείο του δάσους. Την ευγενική ψυχή του Πίνδου ζήλεψαν τα αδέρφια του που τον σκότωσαν στο κυνήγι και άφησαν το άψυχο κορμί του στο δάσος. Ο δράκος που βρήκε τον νεκρό Πίνδο τον θρήνησε και έδωσε στα δάση που τόσο αγάπησε το όνομά του, χαρίζοντάς του, με τον τρόπο αυτό, την αθανασία ...στις μνήμες.

Σμόλικας, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Τεχνητή λίμνη Αΐου, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Θ. Ταγδαλίδης

Κεντρικό Ζαγόρι, Φωτ. Κ. Στάρα

Ο ΤΌΠΟΣ

τα μεγάλα βουνά, τα καθαρά ποτάμια,
οι ορεινές λίμνες, τα βαθιά φαράγγια

Το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της οροσειράς της Πίνδου. Διοικητικά ανήκει στους Νομούς Ιωαννίνων και Γρεβενών. Με έκταση 1.969.741 στρέμματα, αποτελεί το μεγαλύτερο χερσαίο εθνικό πάρκο της χώρας. Στα όριά του, περιλαμβάνει ολόκληρο το Ζαγόρι, περιοχές της Κόνιτσας και του Μετσόβου, καθώς και το δυτικό τμήμα του Νομού Γρεβενών.

Τον ορεινό χαρακτήρα του Πάρκου ορίζουν, ανάμεσα σε άλλα λιγότερο γνωστά, τα βουνά του Σμόλικα (το δεύτερο ψηλότερο βουνό της Ελλάδας, 2.637 μέτρα), της Τύμφης, του Λύγκου, της Βασιλίτσας, του Μιτσικελίου, παρακλάδια του Τσούργιακα και του Όρλιακα, καθώς και τμήμα του Ζυγού, εκεί όπου συναντώνται η Βόρεια και η Κεντρική Πίνδος.

Τα ψηλά βουνά τροφοδοτούν με άφθονα όμβρια και πηγαία νερά χείμαρρους, ρέματα και μεγαλύτερους ποταμούς, με κυριότερους τον Αώο, τον Βοϊδομάτη, τον Βενέτικο και τους παραπόταμους του Άραχθου: Βάρδα και Ζαγορίτικο. Μέσα στην έκταση του Πάρκου κυλούν και δύο παραπόταμοι του Σαραντάπορου: ο Κερασοβίτικος και ο Ζουζουλιώτικος.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ορεινές λίμνες του Πάρκου, οι περίφημες Δρακόλιμνες. Πρόκειται για τις νοτιότερες ορεινές λίμνες της Ευρώπης που έχουν απομείνει από την εποχή των παγετώνων. Η μεγαλύτερη, η Δρακόλιμνη της Τύμφης, βρίσκεται σε υψόμετρο 2.050. Έχει ελλειψοειδές σχήμα με επιφάνεια 8 περίπου στρέμματα. Τα νερά της είναι καθαρά και το βάθος της μεγάλο. Η λίμνη είναι πολύ φτωχή σε ζωή. Το πιο γνωστό ζώο που ζει στα νερά της είναι ο αλπικός τρίτωνας, υπόλειμμα πιθανόν της εποχής των παγετώνων. Η δεύτερη Δρακόλιμνη είναι του Σμόλικα, γνωστή και ως *Ντιβιρλίγκα*. Βρίσκεται σε υψόμετρο 2.150, είναι μικρότερη από αυτή της Τύμφης, με επιφάνεια 3 - 4 στρεμμάτων. Έχει, επίσης, μεγάλο βάθος και μικρή βιοποικιλότητα. Στον Σμόλικα, υπάρχουν και άλλες πολύ μικρές λιμνούλες, όπως αυτή της Βασιλίτσας. Μικρότερες αλλά εξίσου γνωστές είναι οι λίμνες της Φλέγγας αλλά και η λίμνη - έλος του Αυγού στη Βάλια Κάλντα.

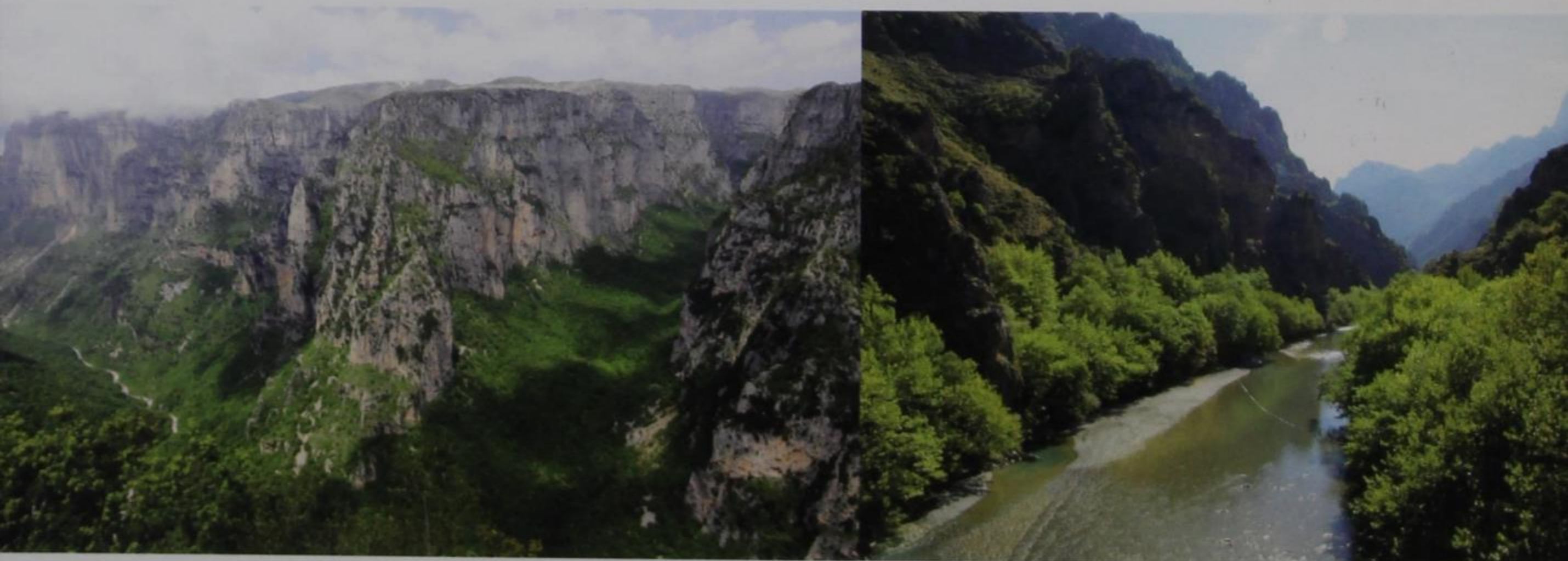
Εντυπωσιακό στοιχείο του Εθνικού Πάρκου της Βόρειας Πίνδου είναι επίσης τα φαράγγια και οι χαράδρες: το φαράγγι του Βίκου και η χαράδρα του Αώου στον Νομό Ιωαννίνων, τα φαράγγια Πορτίτσας και Μικρολίβαδου και του Τσούργιακα στον Νομό Γρεβενών.

Το φαράγγι του Βίκου αποτελεί τον κυρίαρχο και πιο εντυπωσιακό γεωμορφολογικό σχηματισμό στο Ζαγόρι. Με άγρια και επιβλητική ομορφιά, πλούσια πανίδα, βλάστηση και χλωρίδα, με χείμαρρους που κατεβαίνουν ορμητικά τις ορθοπλαγιές του, με σπηλιές και απρόσιτα διαζώματα, το φαράγγι του Βίκου, ξεκινώντας από το Τσεπέλοβο, τέμνει τον ορεινό όγκο της Τύμφης και καταλήγει στις πηγές του Βοϊδομάτη. Η κυρίως χαράδρα, με μήκος περί τα 10 χιλιόμετρα, αρχίζει από τη Βίτσα και το Μονοδένδρι και φθάνει ως το χωριό Βίκος. Το φαράγγι του Βίκου αναφέρεται στο Βιβλίο Guinness του 1997, ως το βαθύτερο και το στενότερο του κόσμου, με βάθος 900 μέτρα και άνοιγμα που ποικίλει, από 100 έως 1.100 μέτρα. Η θέα προς το φαράγγι είναι μαγευτική, ιδιαίτερα από το χωριό Βραδέτο (θέση Μπελόη) και από τη θέση Οξυά, πάνω από το Μονοδένδρι.

Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι και η χαράδρα μέσα στην οποία κυλά ο ποταμός Αώος. Η χαράδρα του Αώου περιβάλλεται από τους γκρεμούς της Τύμφης και της Τραπεζίτσας. Το βάθος της είναι περίπου 1.500 μέτρα, το μήκος της 8 χιλιόμετρα, ενώ το πλάτος της κυμαίνεται από 300 έως 2.500 μέτρα. Η χαράδρα ανοίγεται ανάμεσα σε απόκρημνες πλαγιές, όμως υπάρχουν και σημεία όπου μπορεί κανείς να απολαύσει ένα δροσερό μπάνιο. Για να προσεγγίσει κανείς τη χαράδρα, θα πρέπει να ακολουθήσει το σηματοδοτημένο μονοπάτι που ξεκινά από το ιστορικό μονότοξο λίθινο γεφύρι του Αώου, ένα αριστούργημα μαστόρων από την Πυρσόγιαννη (1870). Προστατευμένη ανάμεσα στα απόκρημνα βράχια βρίσκεται και η Μονή Στομίου (1774) που πέρα από την ιστορική της σπουδαιότητα προσφέρει εντυπωσιακή θέα προς τη χαράδρα. Η χαράδρα του Αώου αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς για δραστηριότητες αναψυχής.

Στον Νομό Γρεβενών, ανάμεσα στα βουνά του Σπηλαίου και της Λυκότρυπας δημιουργείται η κοιλάδα Κάναβη. Ο ποταμός Βενέτικος κυλά νωχελικά ανάμεσα σε κροκάλες και πλατάνια για να καταλήξει στο βαθύ φαράγγι της Πορτίτσας. Στην έξοδο του φαραγγιού, που είναι πολύ στενή και ονομάζεται *Καρούτες*, βρίσκονται δύο αντικριστοί πολύ ψηλοί κατακόρυφοι βράχοι (περίπου 200 μέτρα). Το λίθινο γεφύρι της Πορτίτσας δρασκελίζει το ποτάμι, δίδοντας διέξοδο στην επικοινωνία των ντόπιων ανάμεσα στο Σπήλαιο και τον Μοναχίτη. Το δίτοξο γεφύρι, χτισμένο το 1743 είναι ένα από τα πιο όμορφα του Νομού Γρεβενών.

Γνωστό φαράγγι της περιοχής είναι επίσης το φαράγγι του Τσούργιακα, ανατολικά του χωριού Φιλιππαιοί, με τον εντυπωσιακό καταρράκτη του ύψους 10 μέτρων, ενώ ένα ακόμη φαράγγι μεγάλου μήκους βρίσκεται κοντά στο χωριό Μικρολίβαδο. Το φαράγγι του Μικρολίβαδου διακρίνεται για την πλούσια παραποτάμια βλάστηση και τις όμορφες μικρές λιμνούλες, ιδανικές για κολύμπι.

Το φαράγγι του Βίκου, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Ποταμός Αώος, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Η Δρακόλιμνη της Τύμφης, Φωτ. Κ. Στάρος

Ιστορίες για... δράκους

Σύμφωνα με μια ιστορία που διηγούνταν σαν παραμύθι οι Σαρακατσαναίοι που έβοσκαν τα κοπάδια τους στα ορεινά λιβάδια του Πάπιγκου, στις Δρακόλιμνες του Σμόλικα και της Τύμφης κατοικούσαν δύο δράκοι. Ζώντας απέναντι και έχοντας μεγάλη έχθρα μεταξύ τους, μάλωναν συνεχώς. Ο δράκος της Τύμφης πετούσε στον αντίπαλό του γιγάντια κούτσουρα και κλαδιά κι ο δράκος του Σμόλικα του πετούσε άσπρα λιθάρια. Έτσι εξηγούν το γεγονός ότι οι κορυφές της Τύμφης είναι γυμνές, αφού ο δράκος της ξερίζωσε όλα τα δένδρα και τα πέταξε στον αντίπαλό του. Κάποια από τα κούτσουρα που πέταξε ο δράκος της Τύμφης στον δράκο του Σμόλικα, ορατά ακόμη στις πλαγιές κοντά στη λίμνη, επιβίωσαν ως αιωνόβια πεύκα.

Σύμφωνα με άλλη εκδοχή της ιστορίας, όταν οι δύο δράκοι αγρίευαν, πετούσαν ο ένας στον άλλον πέτρες. Έτσι εξηγούνται, σύμφωνα με τους ντόπιους, οι διάσπαρτες μαύρες πέτρες στις λευκές όχθες της Δρακόλιμνης του Σμόλικα και οι σκόρπιες λευκές πέτρες στις μαύρες όχθες της Δρακόλιμνης της Τύμφης. Στην πραγματικότητα πρόκειται για τα οφιολιθικά (μαύρα) και τα ασβεστολιθικά (λευκά) πετρώματα της περιοχής.

Μια άλλη παλιά ιστορία των Σαρακατσαναίων (καταγράφηκε το 1915) αφηγείται ότι οι δυο δράκοι συχνά πάλευαν σε ένα λιβάδι, κοντά στο οποίο υπήρχε μια στάνη. Ο ένας δράκος ζήτησε από τον τσομπάνη της στάνης να τον βοηθήσει να σκοτώσει τον άλλο δράκο. Με τη βοήθεια του τσομπάνη, ο δράκος νίκησε, έβγαλε την καρδιά του νικημένου και την έδωσε στον τσομπάνη να την ψήσει. Όμως ο δράκος δεν μπόρεσε να τη φάει ολόκληρη και χορτασμένος αποκοιμήθηκε. Όση καρδιά απέμεινε την έφαγε ο τσομπάνης που έτσι πήρε δύναμη και σκότωσε τον κοιμισμένο δράκο. Στοίχειωσε όμως και όταν πήγε στη στάνη και τον είδαν τα πρόβατα, φοβήθηκαν. Έφυγε τότε εκείνος και χάθηκε μες στη λίμνη. Χρόνια μετά, βγήκε από τη λίμνη ένα μαύρο κριάρι που ζευγάρωσε με τις προβατίνες του κοπαδιού και όλες τη χρονιά εκείνη γέννησαν στο χειμάδι λάια (μαύρα) αρνιά. Όταν ξανανέβηκε το κοπάδι το επόμενο καλοκαίρι στο βουνό βγήκε από τη λίμνη το μαύρο κριάρι και βέλαξε. Πήδηξαν τότε όλα τα μαύρα αρνιά στη Δρακόλιμνη και χάθηκαν για πάντα στα σκοτεινά νερά της. Από τότε, οι Σαρακατσαναίοι αποφεύγουν να βόσκουν τα κοπάδια τους κοντά στις Δρακόλιμνες.

η βιοποικιλότητα η αξία για τη διατήρησή της

Η ιδιαίτερη οικολογική αξία του Εθνικού Πάρκου αφορά στην παρουσία πολλών ενδημικών, σπάνιων και προστατευόμενων ειδών φυτών και απειλούμενων ζώων, στα οποία περιλαμβάνονται και όλα σχεδόν τα μεγάλα θηλαστικά της Ελλάδας.

Η μεγάλη ποικιλότητα των ειδών οφείλεται και στην τεράστια ποικιλία ενδιαιτημάτων. Βραχώδεις εξάρσεις, φαράγγια, ορθοπλαγιές, λιθώνες, σπήλαια και βάραθρα που συνθέτουν μια εκπληκτική γεωλογική ποικιλομορφία. Θαμνότοποι, εκτεταμένα ορεινά λιβάδια, μωσαϊκά με κήπους, αγροί και λείψανα αναβαθμίδων και κλαδονομών αναδεικνύουν τα πολιτισμικά τοπία της περιοχής. Ορεινές λίμνες, περιοδικές ξερόλιμνες, υγρολίβαδα, ορεινά ρέματα, ποταμοί και πηγές που κάνουν αισθητή την έντονη παρουσία του νερού. Πυκνά δύσβατα δάση αλλά και αραιές δασικές εκτάσεις προσδίδουν τον δασικό χαρακτήρα της περιοχής.

Ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου, με πυρήνα τη Βάλια Κάλντα, που στα βλάχικα σημαίνει ζεστή κοιλάδα, ιδρύθηκε το 1966, μετά από σχετική εισήγηση της Φιλοδασικής Ένωσης Αθηνών, προκειμένου να προστατευθούν τα αιωνόβια ρόμπολα και μαυρόπευκα της περιοχής, πολλά από τα οποία υπολογιζόταν ότι είχαν τότε ηλικία άνω των 300 ετών.

Ο Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου ιδρύθηκε το 1973, με πρωτοβουλία της Γενικής Διεύθυνσης Δασών του Υπουργείου Γεωργίας και σκοπό την προστασία της μοναδικής γεωμορφολογίας, του ιδιαίτερου ορεινού τοπίου και της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας της περιοχής. Στους σκοπούς της ίδρυσης αναφέρεται η αισθητική, ψυχική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, κυρίως με την προώθηση του τουρισμού.

Την ισότιμη πολιτιστική σπουδαιότητα της περιοχής προστατεύουν νόμοι και διατάγματα που αφορούν στις αρχαιότητες της περιοχής, στις μονές και τους ναούς που συνθέτουν κορυφαία δείγματα της βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχιτεκτονικής, στους οικισμούς, σε δημόσια κτήρια και ιδιωτικές κατοικίες αντιπροσωπευτικές της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και στα αναρίθμητα λίθινα γεφύρια αριστουργήματα δεξιοτεχνίας των μαστόρων της περιοχής.

Η Πολιτεία έχει αναγνωρίσει την ανάγκη διατήρησης του φυσικού πλούτου της περιοχής ήδη από τη δεκαετία του 1960 με την ίδρυση δύο Εθνικών Δρυμών (του Εθνικού Δρυμού Πίνδου το 1966 και του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου το 1973), έντεκα Καταφυγίων Άγριας Ζωής, ενός Τοπίου Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (όρος Όρλιακας), καθώς και του Γεωπάρκου Βίκου - Αώου που εντάσσεται από το 2010 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωλογικών Μνημείων της UNESCO. Ως επιστέγασμα, το 2005 ιδρύεται το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου.

Σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, η αξία της περιοχής για τη βιοποικιλότητα αποτυπώνεται στην αναγνώριση του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Πίνδου ως Βιογενετικό Απόθεμα και στην ένταξη έντεκα περιοχών στο Δίκτυο NATURA 2000. Από αυτές, τέσσερις είναι χαρακτηρισμένες ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας για την Ορνιθοπανίδα, έξι ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας και μία ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την Ορνιθοπανίδα και ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας.

Κορυφές Σμόλικα, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Πηγές Βοϊδομάτη, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

η γεωλογία

η θάλασσα που έγινε βουνό

Ασβεστολιθικοί σχηματισμοί στο Βραδέτο, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Λ. Λογοθέτης

Φαράγγι του Βίκου, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Μ. Κατσακιώρη

Τα πετρώματα της Πίνδου αφηγούνται με τον δικό τους τρόπο την ιστορία της μεγαλύτερης οροσειράς της ελληνικής χερσονήσου. Την ιστορία μιας αρχέγονης και απέραντης εσωτερικής θάλασσας, της Τηθύος, απομεινάρια της οποίας αποτελεί η Μεσόγειος. Οφιολίθοι, που πήραν το όνομά τους από την πρασινωπή και λαμπερή εμφάνισή τους, που θυμίζει δέρμα φιδιού, αναδύθηκαν από τον πυθμένα του ωκεανού για να συντροφεύουν, ως βουνά, τον ποταμό Αώο. Ο Σμόλικας, η Βασιλίτσα, τα όρη Λύγκου, η Τσούκα Ρόσσα, οι Κλέφτες και το Φλάμπουρο, με συνολική έκταση περίπου 1.000 km², αποτελούν το μεγαλύτερο σύμπλεγμα οφιολιθικών πετρωμάτων της χώρας και ένα από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης. Τα εδάφη που σχηματίζουν είναι ιδιαίτερος πλούσια σε μαγνήσιο και, για τον λόγο αυτό, φιλοξενούν μια ξεχωριστή χλωρίδα. Σε αυτά, κυριαρχούν τα δάση της μαύρης και της λευκόδερμης πεύκης και φύονται πολλά σπάνια και ενδημικά είδη φυτών.

Πετρώδεις πλαγιές, γυμνοί και απότομοι βράχοι, λιθώνες, σπήλαια και βάραθρα διηγούνται τη συνέχεια της γεωλογικής ιστορίας και των ασβεστολιθικών σχηματισμών. Ο ασβεστόλιθος, από τα πιο κοινά πετρώματα της Ελλάδας, δημιουργήθηκε πριν από 35.000.000 έτη στον βυθό της Τηθύος. Εκεί, κελύφη από όστρακα και άλλους θαλάσσιους οργανισμούς κατακάθισαν στον πυθμένα της θάλασσας, δημιουργώντας τα πετρώματα που σταδιακά αναδύθηκαν στην επιφάνεια για να σχηματίσουν μεγάλα τμήματα της οροσειράς της Πίνδου, όπως την Τύμφη, το Μιτσικέλι, αλλά και το φαράγγι του Βίκου και η χαράδρα του Αώου.

Ανάμεσα στα δύσβατα βουνά παρεμβάλλονται αβαθείς λεκάνες που ονομάζονται «πόλγες» ή «δολίνες». Χαρακτηριστικές του ασβεστόλιθου, αποτελούν απομεινάρια καρστικών σχηματισμών και αδιάψευστους μάρτυρες της γεωλογικής ιστορίας της περιοχής. Οι λεκάνες αυτές, σχηματίζουν οροπέδια και μικρές εύφορες κοιλάδες, βάζοντας τη δική τους σφραγίδα στο τοπίο της Πίνδου. Η πιο εντυπωσιακή και η μεγαλύτερη σε έκταση, είναι η σχεδόν επίπεδη πόλγη Ασπραγγέλων - Πεδινών, η οποία αποτελεί και τη μοναδική εκτεταμένη πεδινή περιοχή στο Ζαγόρι.

Οι ασβεστολιθικοί και οφιολιθικοί σχηματισμοί, σε ορισμένες θέσεις, διακόπτονται από συμπιεσμένες ανάμεσά τους ζώνες σκουρόγκριζου φλύσχη, ο οποίος, στην πραγματικότητα, αποτελεί στερεοποιημένες αποθέσεις πηλού και άμμου αβαθούς θάλασσας. Ο φλύσχος καταλαμβάνει τη χαμηλή υψομετρική ζώνη του Κεντρικού και Ανατολικού Ζαγορίου, καθώς και το όρος Κλέφτης. Οι σχηματισμοί του δημιουργούν εντυπωσιακές πτυχώσεις και χαμηλούς λόφους, στους οποίους αναπτύσσονται δάση πλατύφυλλης δρυός και βοσκοτόπια.

Η εξαιρετικά υψηλή γεωλογική αξία της περιοχής, τόσο από επιστημονικής όσο και από αισθητικής άποψης, συντέλεσε στην ίδρυση του Γεωπάρκου Βίκου - Αώου το 2010 και στην ένταξή του στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, ως Μνημείο Παγκόσμιας Γεωλογικής Κληρονομιάς.

η βλάστηση

από τις ζεστές κοιλάδες ως τα ανεμοδαρμένα ύψη

Δάσος μαύρης πεύκης, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Λ. Λογοθέτης

Ορεινά λιβάδια, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Δάσος οξιάς, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Λ. Λογοθέτης

Η βλάστηση της περιοχής οφείλει τη σημερινή μορφή της σε μια μακρά πορεία εξέλιξης στον χρόνο, με κύριους σταθμούς τη γεωλογική ιστορία του τόπου, την ιδιαίτερη τοπιογραφία, τις κλιματικές συνθήκες, τον ανταγωνισμό των ειδών, αλλά και την ανθρώπινη παρουσία. Οι μεγάλες υψομετρικές διαφορές (από τα 400 έως τα 2.637 μέτρα) συνέβαλαν καθοριστικά στην εξαιρετικά πλούσια ποικιλία φυτών, με είδη τόσο των ευμεσογειακών οικοσυστημάτων στα χαμηλά υψόμετρα και στις προφυλαγμένες από το ψύχος θέσεις, όσο και με είδη προσαρμοσμένα στη σκληρή ζωή που επιβάλλουν το μεγάλο υψόμετρο και η χιονοκάλυψη για μεγάλη διάρκεια του έτους.

400 - 700 μέτρα

Στα χαμηλότερα υψόμετρα, σε περιορισμένης έκτασης περιοχές με θερμό, ξηρό καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα, καθώς και στα ζεστά προφυλαγμένα καταφύγια του φαραγγιού του Βίκου φύονται είδη που απαντούν και κατά μήκος των ακτών της ηπειρωτικής χώρας. Η αριά (*Quercus ilex*), η γλιστροκουμαριά (*Arbutus andrachne*), το φιλύκι (*Phillyrea latifolia*), ο φράξος (*Fraxinus ornus*) και η κοκκορεβιθιά (*Pistacia terebinthus*) είναι χαρακτηριστικά είδη της ζώνης αυτής.

700 - 1.000 μέτρα

Σε υψηλότερες περιοχές, όπου το κλίμα γίνεται περισσότερο ηπειρωτικό, αναπτύσσεται βλάστηση με πουρνάρι (*Quercus coccifera*), τρίλοβο σφενδάμι (*Acer monspessulanum*) και γαύρο (*Caprinus orientalis*), καθώς και δάση από φυλλοβόλες δρύες (*Quercus* spp.). Τα οικοσυστήματα αυτά απαντούν σε τοπία έντονα διαμορφωμένα από την ανθρώπινη χρήση, καθώς σε αυτή τη ζώνη βρίσκονται χτισμένοι οι περισσότεροι οικισμοί, όπως στο Κεντρικό Ζαγόρι, στα χωριά κατά μήκος του ποταμού Βενέτικου και στην κοιλάδα του Κερασοβίτικου. Οι κάτοικοι χρησιμοποίησαν τη βλάστηση των γειτονικών δασών και των θαμνότοπων για να θρέψουν τα κοπάδια των αιγοπροβάτων τους και για να καλύψουν τις καθημερινές ανάγκες τους σε ξυλεία για κατασκευές, θέρμανση και μαγείρεμα. Ως αποτέλεσμα, το τοπίο περιμετρικά των οικισμών είναι έντονα διαμορφωμένο από τον άνθρωπο.

1.000 – 1.600 μέτρα

Στον Σμόλικα, στις βόρειες πλαγιές της Τύμφης, στη Βασιλίτσα, στο Αυγό, στις Μπάλτσες, στον Ζυγό, καθώς και στο Κεντρικό και Ανατολικό Ζαγόρι, κυριαρχούν τα δάση των ορεινών κωνοφόρων, όπως της μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *nigra* var. *caramanica*) και της υβριδογενούς ελάτης (*Abies borisii-regis*), τα οποία και καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο τμήμα της Βόρειας Πίνδο. Τα δάση μαύρης πεύκης εξαπλώνονται κυρίως στα οφιολιθικά γεωλογικά υποστρώματα, ενώ τα αμιγή δάση ελάτης αναπτύσσονται, συχνά, πάνω σε φλύσχη. Η εξάπλωσή τους στη Βόρεια Πίνδο είναι πιο περιορισμένη από ό,τι στη Νότια Πίνδο. Στη ζώνη αυτή, σε θέσεις με υγρασία και κυρίως σε πλαγιές με βόρεια ή βορειοανατολική έκθεση, αναπτύσσονται επίσης τα ψυχροβιότερα δάση οξιάς (*Fagus sylvatica*). Στο ίδιο υψόμετρο φύονται λιγοστά, μεμονωμένα δένδρα δασικής πεύκης (*Pinus sylvestris*) αποκλειστικά και μόνο στη Βάλια Κάλντα.

1.600 – 2.100 μέτρα

Στα μεγάλα υψόμετρα αναπτύσσεται η λευκόδερμη πεύκη, γνωστότερη ως ρόμπολο (*Pinus heldreichii*), ένα ορεσίβιο ψυχρόβιο κωνοφόρο της Νότιας Βαλκανικής που φύεται στα δασοόρια της περιοχής (στην Κατάρα, περιμετρικά σε όλες της κορυφές της Βάλια Κάλντα και στον Σμόλικα). Πάνω από τα δασοόρια, οι εξαιρετικά δυσμενείς κλιματικές συνθήκες δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη άλλων δασικών ειδών. Αιωνόβια, συχνά κεραυνοβολημένα, επιβλητικά δένδρα του είδους είναι πολύ συνηθισμένα στο ορεινό τοπίο.

Πάνω από 2.000 μέτρα

Στα χιόνια και στους πάγους της ζώνης αυτής έχει καταφέρει να επιβιώσει ένα υποείδος της κοινής αρκεύθου (κέδρος) (*Juniperus communis* subsp. *nana*), επιλέγοντας, ως μηχανισμό επιβίωσης, τη νανοειδή μορφή του. Επιπλέον, πώδης βλάστηση καλύπτει τα ορεινά λιβάδια, τα οποία χρησιμοποιούνται ως θερινά βοσκοτόπια από μετακινούμενους κτηνοτρόφους.

Μια ξεχωριστή κατηγορία βλάστησης είναι αυτή που αναπτύσσεται κατά μήκος των ρεμάτων, δημιουργώντας εξαιρετικά πλούσια παρόχθια οικοσυστήματα, με πλατάνια (*Platanus orientalis*), σκλήθρα (*Alnus glutinosa*) και ιτιές (*Salix* spp.).

Λευκόδερμη πεύκη, Φωτ. Η. Ζαλαβράς

η χλωρίδα

ένας βοτανικός παράδεισος

Κρόκος

Ορχιδέα

Λείριο το χαλκηδονικό

Αγριοτριανταφυλλιά

Ραμόντα η σέρβικη

Η Πίνδος αποτελεί έναν παράδεισο των φυτών, καθώς στην περιοχή φύεται σχεδόν το 1/3 των περίπου 5.850 ειδών που έχουν καταγραφεί έως σήμερα στην Ελλάδα. Επιπλέον, συστηματικές καταγραφές αποδεικνύουν ότι η περιοχή αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες για την ελληνική και βαλκανική χλωρίδα. Σύμφωνα με τις πρόσφατες έρευνες, μόνο στην Τύμφη φύονται περισσότερα από 1.750 είδη, ενώ ο συνολικός αριθμός ειδών στη Βόρεια Πίνδο εκτιμάται ότι ξεπερνά τα 2.000. Στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου εντοπίζονται είδη φυτών τα οποία είναι ενδημικά της Ελλάδας ή της Βαλκανικής Χερσονήσου, είδη που προστατεύονται από την Οδηγία των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43), καθώς και είδη που περιλαμβάνονται στο «Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας» ή προστατεύονται από το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981.

Στα πιο εντυπωσιακά λουλούδια της Πίνδου περιλαμβάνονται τα πέντε είδη άγριου κρίνου του γένους *Lillium* (λείριο) που στολίζουν τα δάση με τα εντυπωσιακά κόκκινα, ροζ, λευκά και κίτρινα άνθη τους (λείριο το πάλλευκο - *Lillium candidum*, λείριο το χαλκηδονικό - *Lillium chalcedonicum*, λείριο του Χελδράιχ - *Lillium heldraichi*, λείριο το αλβανικό - *Lillium albanicum* και λείριο το μάρταγον - *Lillium martagon*), οι άγριες τουλίπες (*Tulipa australis*), οι εκρηκτικές παιόνιες (*Paeonia peregrina*), οι εύθραστοι νάρκισσοι (*Narcissus poeticus*), οι ορχιδέες *Orchis mascula*, *Orchis ustulata*, *Orchis italica*, *Orchis simia*, *Orchis frivaldii*, *Dactylorhiza saccifera*, *Ophrys lutea* κ.ά. (έχουν καταγραφεί έως σήμερα 52 είδη ορχεοειδών), τα διακριτικά γαρύφαλλα του βουνού (*Dianthus* spp.), η γεντιανή η εαρινή (*Gentiana verna*), ο αθάνατος (*Semprevivum marmoreum*), η σαξιφράγκα η σπρουνέρειος (*Saxifraga sprunerii*), η τριανταφυλλιά χωρίς αγκάθια (*Rosa arpendulina*).

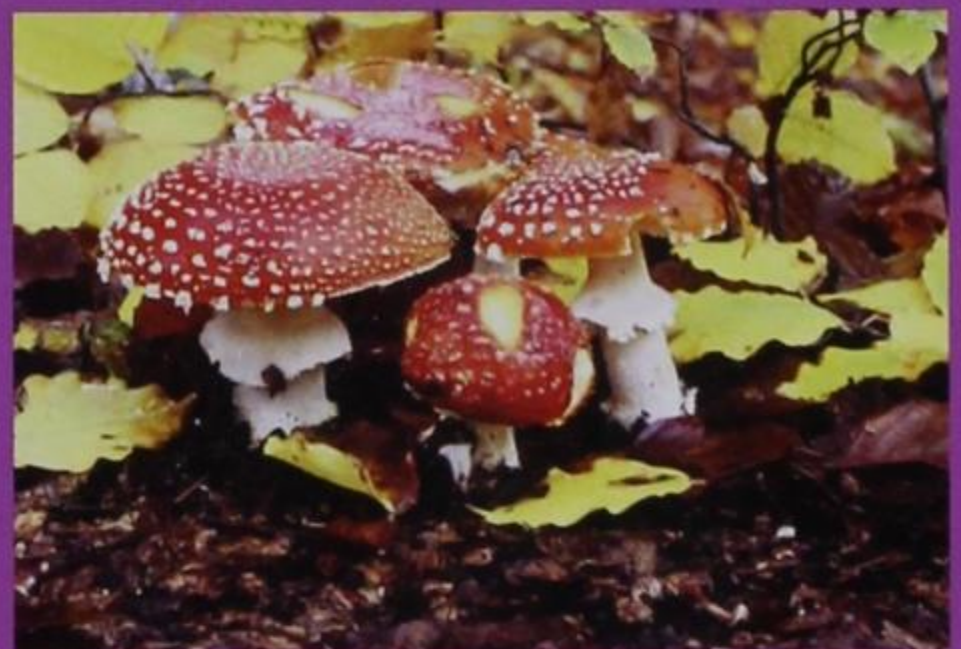
Ορισμένα από τα φυτά της περιοχής είναι σημαντικά εξαιτίας της περιορισμένης εξάπλωσής τους στον υπόλοιπο ελλαδικό χώρο. Η περιοχή αποτελεί τη μοναδική τοποθεσία στην Ευρώπη όπου φύεται το σπάνιο ασιατικό είδος *Veronica bornmuelleri*, ενώ ο ποταμός Αώος αποτελεί το νοτιότερο όριο της παρουσίας του είδους *Pachychilon pictus*, το οποίο, παρότι πολύ κοινό στην Αλβανία και στην ΠΓΔΜ, θεωρείται σπάνιο για τη χώρα μας, αλλά και για την Ευρώπη. Από τα ενδημικά φυτά της περιοχής, τα είδη *Silene intonsa*, *Saxifraga biflora epirotica*, *Galium sacrorum*, *Hieracium dasycraspedum* και *Hieracium necorinum* φύονται μόνο στον Εθνικό Δρυμό Βίκου - Αώου, ενώ το *Centaurea vlachorum* μόνο στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης τα είδη *Ramonda serbica*, *Centaurea tymphaea*, *Centaurea pawlowskii*, *Sedum tymphaeum*, *Alyssum heldreichii*, *Silene pindicola*, *Onosma epirotica*, *Minuartia pseudosaxifraga*, *Valeriana crinii*, *Galium sacrorum* κ.ά. τα οποία είναι ενδημικά σε εθνικό ή βαλκανικό επίπεδο. Από τις ορχιδέες ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει το είδος *Orchis* ή *Leucorchis frivaldii*, το οποίο αναφέρεται ως ενδημικό της Βαλκανικής, σπανίζει όμως στις γειτονικές χώρες. Στη Βάλια Κάλντα συναντάται σε μεγάλους πληθυσμούς στις πλαγιές της Φλέγγας.

Ξεχωριστού ενδιαφέροντος είναι και η χλωρίδα των οφιολιθικών πετρωμάτων (Σμόλικας, Βασιλίτσα, Λύγκος, Κλέφτες) όπου τα φυτά έχουν προσαρμοσθεί σε εδάφη με υψηλές συγκεντρώσεις μετάλλων, κυρίως μαγνησίου (σερπεντινόφιλα είδη). Ενδεικτικά, αναφέρονται τα είδη *Allysum smolicanum*, *Allium sphaerocephalon*, *Viola albanica*, *Galium ophiolithicum*, *Cerastium smolicanum*, *Centaurea vlachorum* και *Centaurea ptarmicaefolia*.

Η πλούσια χλωρίδα της περιοχής ήταν ξακουστή ήδη από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα όταν οι περίφημοι Βικογιατροί έκαναν διάσημα τα βότανα του φαραγγιού του Βίκου, χρησιμοποιώντας τα για να γιατρέψουν κάθε πόνο, ως περιπλανώμενοι πρακτικοί θεραπευτές στα Βαλκάνια, αλλά και μακρύτερα, στη Ρουμανία, τη Ρωσία και την Κωνσταντινούπολη. Στα γνωστότερα φαρμακευτικά βότανα που χρησιμοποιούνται έως και σήμερα από τους κατοίκους της περιοχής συγκαταλέγονται η μέντα (*Mentha* sp.), το φασκόμηλο (*Salvia officinalis*), το θυμάρι (*Thymus leucospermus*), το τσάι του βουνού (*Sideritis raeseri*), το κώνειο (*Conium maculatum*), η γαλασιίδα (*Euphorbia myrsinites*), ο ελλέβορος ο κυκλόφυλλος (*Helleborus cyclophyllus*), η σατουρέγια (*Satureja montana*), η δάφνη η ολεοειδής (*Daphne oleoides*), το επιλόβιο (*Epilobium alsinifolium*), ο σαμπούκος ο έβουλος (*Sambucus ebulus*), το βεράτρο το λευκό (*Veratrum album*) και πολλά άλλα.

Θυμάρι, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Ζουρλομανίταρο

ΟΙ ΜΥΚΗΤΕΣ

«Ένα πράμα,πραματάκι κάθεται στο χωραφάκι με το κ'τσό του ποδαράκι...»

Οι μύκητες συνθέτουν μια πολυάριθμη ομάδα οργανισμών. Τα καρποσώματά τους είναι τα γνωστά σε όλους μανιτάρια. Στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου η ποικιλία των μυκήτων είναι εξαιρετικά μεγάλη. Μόνο στον Νομό Γρεβενών έχουν καταγραφεί περισσότερα από 2.000 είδη μανιταριών, ενώ τα Γρεβενά αποτελούν περιοχή με πλούσια παράδοση στη συλλογή και κατανάλωση μανιταριών. Το έντονο ανάγλυφο του εδάφους, η ποικιλία των δασικών ειδών, η εναλλαγή των πετρωμάτων και οι υψηλές βροχοπτώσεις, σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, δημιουργούν κατάλληλα μικροενδιαπήματα για πολλά είδη μανιταριών. Χαρακτηριστικά εδώδιμα είδη των λιβαδιών και των βοσκοτόπων αποτελούν τα είδη του γένους *Agaricus* που ονομάζονται τοπικά κουκουμέλια, κουκουβάκοι ή πρόβεια. Στα δρυοδάση αφθονούν κιτρινούσκες (*Cantharellus cibarius*), καλογεράκια (*Boletus* spp.) και περδικομανιτάρια ή ζαρκαδίσια (*Macrolepiota procera*). Στα πευκοδάση είδη κοινά είναι οι καρτίνες (*Lactarius* spp.) και στα ελατοδάση τα μουρτσέκια (*Morchella* spp.).

η πανίδα

οι κάτοικοι των δασών, των βράχων και των ποταμών

Στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου έχουν καταγραφεί 291 είδη σπονδυλόζων: 60 είδη θηλαστικών, 186 είδη πουλιών, 30 είδη ερπετών, 14 είδη αμφιβίων και 17 είδη ψαριών.

Μεγαλόπρεπα θηλαστικά, εμβληματικά του Εθνικού Πάρκου όπως η καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*) που διατηρεί στην Πίνδο τον μεγαλύτερο πληθυσμό της Ελλάδας, ο λύκος (*Canis lupus*), το αγριογούρουνο (*Sus scrofa*), ο αγριόγατος (*Felis silvestris*), το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*), η βίδρα (*Lutra lutra*) και το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*) που επίσης συγκεντρώνει στην περιοχή τον μεγαλύτερο ελληνικό πληθυσμό του, δίδουν ζωή στα δάση και στους απότομους γκρεμούς της περιοχής. Μικρότερα σε μέγεθος είδη, όπως ο σκαντζόχοιρος (*Erinaceus euroraeus*), οι νυχτερίδες, το κουνάβι (*Martes sp.*), ο ασβός (*Meles meles*), οι μυωξοί (*Glis glis*) και οι μυγαλές (*Crocodyra sp.*) συμπληρώνουν τον κατάλογο θηλαστικών του Εθνικού Πάρκου. Επίσης, στην περιοχή υπάρχουν ενδείξεις για σποραδική παρουσία του λύγκα (*Lynx lynx*), του μεγαλύτερου αιλουροειδούς της Ευρώπης, που είναι πιθανόν να επισκέπτεται την περιοχή, καλά κρυμμένος από τα μάτια των ανθρώπων.

Καφέ αρκούδα

Λύκος

Αγριόγιδο

Βίδρα

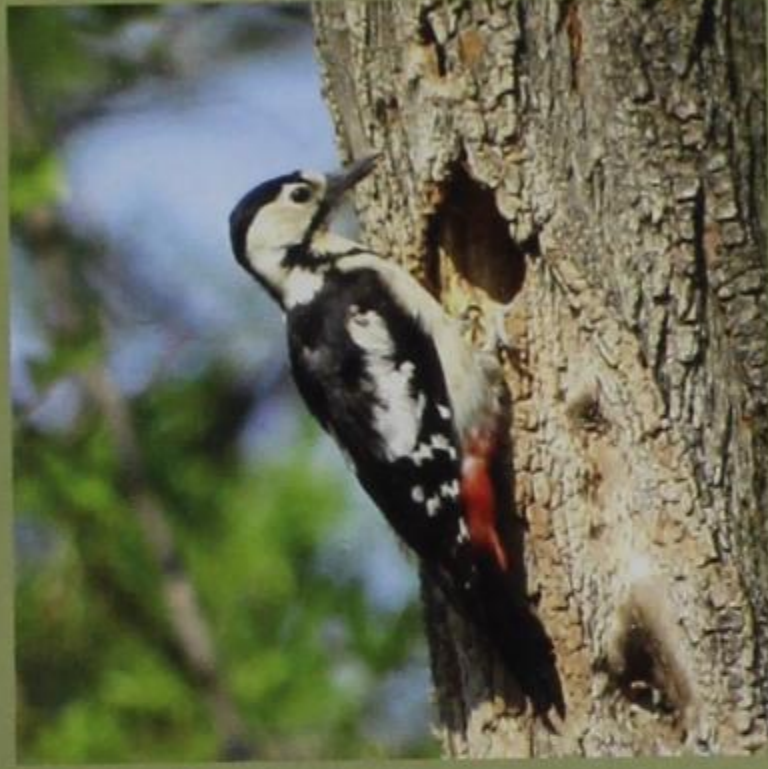
Αρπακτικά πουλιά, όπως ο παγκοσμίως απειλούμενος με εξαφάνιση ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), το «άλογο του κούκου», όπως ονομάζεται τοπικά γιατί φέρνει κάθε χρόνο την άνοιξη στα βουνά της Πίνδου, ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), σύμβολο του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου, ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), το πιο γρήγορο γεράκι του κόσμου και ο εξαιρετικά εξειδικευμένος στη διατροφή του φιδαιτός (*Circaetus gallicus*), αποτελούν τα πιο εμβληματικά αρπακτικά του Εθνικού Πάρκου. Επίσης, παλαιότερα στις κορυφές γυροπετούσαν δεκάδες όρνια (*Gyps fulvus*) και, μαζί τους, ο ακριβοθώρητος γυπαετός (*Gyraetus barbatus*).

Είδη των αγροτικών οικοσυστημάτων αντικατοπτρίζουν την ποικιλία του τοπίου και των ενδιατημάτων της περιοχής. Κεφαλάδες (*Lanius spp.*) παραμονεύουν στους θάμνους για ακρίδες. Πελαργοί (*Ciconia ciconia*) τρέφονται το καλοκαίρι στα θερισμένα χωράφια των μικρών οροπεδίων. Κίρκιντζια (*Falco naumanni*), απειλούμενα σε παγκόσμιο επίπεδο, επισκέπτονται τους αγρούς και τα ορεινά λιβάδια κατά τη θερινή περίοδο και πριν από τη μετανάστευση.

Στους ποταμούς, στα ρέματα, στις λίμνες και στους νερόλακκους, τρέφονται μαυροπελαργοί (*Ciconia nigra*) που φωλιάζουν σε απομονωμένα χαμηλά και υγρά δάση ή φαράγγια στο Ζαγόρι, στον Βενέτικο και στη Βάλια Κάλντα.

Στις απότομες πλαγιές, αντηχούν οι φωνές των εκατοντάδων κιτρινοκαλιακούδων (*Pyrrhocorax graculus*) και των σπανιότερων κοκκινοκαλιακούδων (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), ενώ πραγματική τύχη είναι να δει κανείς τον ακριβοθώρητο τοιχοδρόμο (*Tichodroma muraria*) που αγαπά τα απότομα, κάθετα βράχια.

Στα ορεινά λιβάδια, απαντά ο κορυδαλλός των ψυχρών λιβαδιών, η χιονάδα (*Eremophila alpestris*) με τα παράξενα λοφία της και ο χιονόστρουθος (*Monticola nivalis*) τον οποίο έχουν την ευκαιρία να δουν, στα απέραντα λιβάδια της Τύμφης, μόνο τυχεροί ορειβάτες. Ο χιονοψάλτης (*Prunella collaris*) και ο λαλίστατος πυρροκότσυφας (*Monticola saxatilis*) ζωντανεύουν επίσης με τα τραγούδια τους τα ορεινά βοσκοτόπια.

Βαλκανικός δρυοκολάπτης

Τον δασικό χαρακτήρα του Πάρκου καταδεικνύει η παρουσία διαφόρων ειδών δρυοκολάπτη. Τα ώριμα δάση πεύκης και κυρίως οι θέσεις σε απότομες πλαγιές με πολλά ξερά δένδρα αποτελούν κατάλληλο ενδιαίτημα για τον κοινό στα δάση της Βάλια Κάλντα μαύρο δρυοκολάπτη (*Dryocopus martius*). Στο Εθνικό Πάρκο απαντούν επίσης σπάνιοι στην Ελλάδα δρυοκολάπτες, όπως ο σταχτής δρυοκολάπτης (*Picus capus*), ο λευκονώτης (*Dendrocopos leucopotos*), αλλά και είδη πιο κοινά, όπως ο πευκοδρυοκολάπτης (*Dendrocopos major*) και ο πράσινος δρυοκολάπτης (*Picus viridis*).

Ασπροπάρης

Κρασπεδωτή χελώνα

Σαλαμάνδρα

Τρίτωνας

Όσον αφορά στα ερπετά, τα περισσότερα είδη εντοπίζονται στους αείφυλλους σκληρόφυλλους θαμνώνες των χαμηλότερων υψομέτρων του Πάρκου. Η μεσογειακή χελώνα (*Testudo hermanni*), η κρασπεδοχελώνα (*Testudo marginata*), η σαίτα (*Coluber najadum*), το σπιτόφιδο (*Elaphe situla*), ο στεφανοφόρος (*Coronella austriaca*), οι οχιές (*Vipera ammodytes* και *V. ursinii*), τα νερόφιδα (*Natrix natrix* και *N. tessellata*) και η κερκυραϊκή σαύρα (*Algyroides nigrorunclatus*) είναι ορισμένα από τα πιο κοινά είδη, ενώ η αμμόσαυρα (*Lacerta agilis*) και ο αστρίτης (*Vipera berus*), αν και κοινά στην Κεντρική Ευρώπη, είναι σπάνια στην Ελλάδα, όπου βρίσκεται και το νοτιότερο όριο της εξάπλωσής τους.

Στις ορεινές λιμνούλες και λούτσες ζουν οι χαρακτηριστικοί τρίτωνες ή αλλιώς «δρακάκια» (π.χ. *Triturus alpestris*). Στα υγρά μέρη μπορεί κανείς να δει μαυροκίτρινες και αργοκίνητες σαλαμάνδρες (*Salamandra salamandra*). Στα ρέματα και σε άλλα σημεία με νερό ζουν βάτραχοι όπως ο πράσινος φρύνος (*Bufo viridis*), ο χωματόφρυμος (*Bufo bufo*), η μπομπίνα (*Bombina variegata*), ο βάτραχος των ρυακιών (*Rana graeca*) και ο ευκίνητος βάτραχος (*Rana dalmatina*).

Τα είδη ψαριών που ζουν στους ποταμούς της περιοχής αγγίζουν τα 17 σε αριθμό. Από αυτά, ο πινδοβίνος (*Oxygymnocypris pindus*) είναι τοπικό ενδημικό είδος που απαντά μόνο στον ποταμό Αώο και πουθενά αλλού στον κόσμο. Στον Αώο και τους παραποτάμους του απαντά και ο σπάνιος για την Ελλάδα χειλάς (*Pachychilon pictum*). Περισσότερο γνωστά είδη ψαριών είναι η πέστροφα (*Salmo trutta*), ο κέφαλος των γλυκών νερών (*Leuciscus cephalus*), το συρτάρι (*Chondrostoma nasus*) και η μπριάνα (*Barbus peloponnesius*). Η πέστροφα προτιμά κρύα, διαυγή και πλούσια σε οξυγόνο νερά και πετρώδη πυθμένα. Ο κέφαλος των γλυκών νερών και το συρτάρι προτιμούν λιγότερο κρύα νερά με ικανοποιητική περιεκτικότητα σε οξυγόνο, μέτρια θολερότητα και χαλικώδη πυθμένα.

Η υψηλή οικολογική αξία της περιοχής υποδηλώνεται, επίσης, και από την παρουσία σημαντικών ειδών ασπονδύλων, όπως ο ελαφοκάνθαρος (*Lucanus cervus*) και πολλά είδη λεπιδοπτερων (πεταλούδες).

Γεφύρι του Αζίζ Αγά στα Γρεβενά, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Μονή Αγ. Ιωάννη Ρογκοβού, Φωτ. Κ. Μπόλη

Η ιστορία της ανθρώπινης κατοίκησης της περιοχής ξεκινά από την παλαιολιθική εποχή (14.000 π.Χ.), όπως φανερώνουν ευρήματα, κατάλοιπα της ανθρώπινης δραστηριότητας μικρών ομάδων κυνηγών-συλλεκτών, σε φυσικά κοιλάματα βράχων στις όχθες του ποταμού Βοϊδομάτη. Μεταγενέστερα αρχαιολογικά δεδομένα από τον Ελαφότοπο και το οροπέδιο των Κάτω Πεδινών (~ 1.200 π. Χ.), αλλά και ευρήματα από τη Βίτσα (9ος - 4ος αι. π.Χ.) μαρτυρούν την κατοίκηση της περιοχής από οικογένειες νομάδων κτηνοτρόφων, οι οποίοι μετακινούνταν κατά τη διάρκεια του χειμώνα στα χειμαδιά των ακτών του Ιονίου.

Κατά τους ελληνιστικούς χρόνους (330 - 167 π.Χ.), λείψανα από φρούρια και οχυρά μαρτυρούν την ύπαρξη οργανωμένων οικισμών, καθώς και σημαντικών διαβάσεων που ένωναν την ορεινή Ήπειρο με τον υπόλοιπο κόσμο. Στο δυτικό τμήμα της Βόρειας Πίνδου σώζονται τα ερείπια οχυρώσεων της εποχής, ενώ στο ανατολικό τμήμα της περιοχής, τα αρχαιολογικά δεδομένα (π.χ. αρχαία ακρόπολη, νεκροταφείο και νεκροπόλεις στην περιοχή του χωριού Σπήλαιο και ερείπια κάστρου στο χωριό Πρόσβορο) μαρτυρούν τη συνεχή κατοίκηση από την εποχή του σιδήρου έως και τη βυζαντινή εποχή. Στην περιοχή των Γρεβενών, οι αρχαίοι οικισμοί βρίσκονται διάσπαρτοι στην περιοχή από τον Βούρινο έως τα βάθη των Χασίων και τους πρόποδες της Πίνδου. Πάνω σε αυτόν τον οικιστικό καμβά, οι Μακεδόνες βασιλείς ιδρύουν ή ενισχύουν μικρά οχυρά, όπως το Καστρί που ανασκάπτεται τα τελευταία έτη στο Πολυνέρι Γρεβενών. Μετά την καταστροφή της Ηπείρου από τους Ρωμαίους (167 π.Χ.), η απουσία αρχαιολογικών ευρημάτων υποδηλώνει πιθανότατα την ερήμωσή της.

Κατά τη διάρκεια της παλαιοχριστιανικής (4ος - 6ος αι. μ.Χ.), πρώιμης και μέσης βυζαντινής περιόδου (9ος αι. - 1204 μ.Χ.), από την ευρύτερη περιοχή διέρχονται διάφορες φυλές από βορειότερα, όπως Βησιγόθθοι, Ούννοι, Βούλγαροι, Σλάβοι και τέλος Νορμανδοί. Επιδρομές και ειρηνικές εγκαταστάσεις Σλάβων από τις αρχές του 6ου αιώνα άφησαν ως αποτύπωμά τους στον χώρο πολυάριθμα σλάβικα τοπωνύμια. Την παλαιοχριστιανική περίοδο αντιπροσωπεύουν οχυρώσεις και μνημεία, όπως το κάστρο στην είσοδο της χαράδρας του Αώου που χρονολογείται στα χρόνια του Ιουστινιανού (527 - 565 μ.Χ.), επεμβάσεις για την ενίσχυση και επάνδρωση οχυρώσεων προηγούμενων περιόδων για τη φύλαξη κρίσιμων περασμάτων, όπως στο Σπήλαιο και στο Πολυνέρι Γρεβενών. Γνωστά μνημεία της μέσης βυζαντινής περιόδου αποτελούν οι τρεις μονές κατά μήκος της κεντρικής οδικής αρτηρίας της εποχής, του λεγόμενου «Βασιλικόδρομου», οι οποίες σύμφωνα με την παράδοση κτίστηκαν από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Κωνσταντίνο Δ' Πωγωνάτο: η Μονή Μολυβδοσκεπάστου στη συμβολή των ποταμών Αώου και Σαραντάπορου, η Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στην Κλειδωνιά και η Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Βοτσάς, ανάμεσα στα χωριά Γρεβενίτι και Δόλιανη.

Κατά την υστεροβυζαντινή περίοδο (1204 - 1479 μ.Χ.), η Δυτική Πίνδος περιλαμβάνεται στο Δεσποτάτο της Ηπείρου, τα μεγάλα αστικά κέντρα του οποίου διοικούνται διαδοχικά από Έλληνες, Σέρβους και ιταλικής καταγωγής τοπικούς ηγεμόνες. Συχνά, σε διάφορες περιοχές της υπαίθρου επικρατούν Αλβανοί τοπάρχες, οι οποίοι, πολλές φορές, έρχονται σε σύγκρουση με τους νόμιμους ηγεμόνες της Ηπείρου.

Η σκάλα του Βραδέτου, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Το 1430 οι Οθωμανοί φθάνουν στα Ιωάννινα και η Ήπειρος κατακτάται. Στην πρώτη διοικητική οργάνωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, η περιοχή των Γρεβενών εντάσσεται στο Πασαλίκι των Ιωαννίνων και γίνεται καζάς, στον οποίο περιλαμβάνονται, εκτός των γρεβενιώτικων χωριών, 23 χωριά της περιοχής Πενταλόφου, τα χωριά του οροπεδίου της Δεσκάτης καθώς και μερικά ακόμα χωριά της Ελασσόνας. Τα Ζαγοροχώρια, συνθηκολογούν με τον Σινάν Πασά, ενώ στο Μέτσοβο δίδονται σημαντικά προνόμια, με σκοπό την εξασφάλιση του ελέγχου της ορεινής διάβασης του Ζυγού. Έτσι, οι δύο περιοχές εξασφάλισαν καθεστώς αυτονομίας και αυτοδιοίκησης, το οποίο, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του εμπορίου, οδήγησαν την περιοχή σε μεγάλη οικονομική, πολιτιστική και πνευματική άνθηση. Πολλοί ευεργέτες και σπουδαίοι πνευματικοί άνθρωποι της χώρας κατάγονται από την περιοχή του Ζαγορίου και του Μετσόβου. Επιπλέον, η ακμή της κτηνοτροφίας στο Μέτσοβο κατά τον 17ο αιώνα, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του εμπορίου, οδήγησε στον μετασχηματισμό ενός αρχικά κτηνοτροφικού χωριού σε βιοτεχνικό κέντρο. Το Μέτσοβο βάσισε την ανάπτυξή του στην παραγωγή μαλλιού και διεύρυνε τις δραστηριότητές του μέσω της ίδρυσης εμπορικών οίκων σε αναπτυσσόμενες πόλεις της εποχής (Βιέννη, Κωνσταντινούπολη, Μόσχα, Βενετία, Οδησός, Αλεξάνδρεια κ.ά.) Οι Ζαγορίσιοι, την ίδια περίοδο, αλλά κυρίως από τα μέσα του 18ου αιώνα, μετανάστευσαν στην Πόλη, στη Μικρά Ασία, στη Βενετία, στη Ρώμη, στις χώρες γύρω από το Δούναβη, στη Ρωσία, την Αυστροουγγαρία, την Αφρικανική Ήπειρο κι αργότερα στην Αμερική, αναζητώντας μια καλύτερη μοίρα που δεν μπορούσε να τους εξασφαλίσει η φτωχή ορεινή γη. Με τρόπο ανάλογο, στα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας, την ίδια περίοδο, παρατηρείται στροφή από τη γεωργία και την οικόσιτη κτηνοτροφία, που συντηρούσαν τις μικρές κοινότητες της εποχής, σε τεχνικές δραστηριότητες. Όπως η ίδια η λέξη «Μαστοροχώρια» μαρτυρά, με αφετηρία την τέχνη του χτίστη, αναπτύσσεται ένας καταμερισμός ειδικοτήτων ανά χωριό. Λιθοξόοι από την Πυρσόγιαννη, ζωγράφοι από τους Χιονιάδες, ταλιαδόροι (ξυλογλύπτες) από τον Γοργοπόταμο (Τούρνοβο) μετακινούνται σε διάφορα σημεία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ακόμη και εκτός των ορίων της, χτίζοντας σπίτια, εκκλησίες και γεφύρια. Πολλά από τα αριστουργήματα της τέχνης τους μπορεί να θαυμάσει κανείς σήμερα και στους οικισμούς που βρίσκονται μέσα στο Εθνικό Πάρκο. Εκτός από τους μόνιμα εγκατεστημένους πληθυσμούς, νομάδες κτηνοτρόφοι που μετατράπηκαν με το πέρασμα του χρόνου σε μετακινούμενους, Βλάχοι και Σαρακατσάνοι, ακολουθώντας αρχαίους δρόμους μετακινούνται για αιώνες με τα κοπάδια τους από τις θερινές βοσκές στις βουνοκορφές της Πίνδου, σε χειμαδιά στα πεδινά και παράλια της Ηπείρου, της Θεσσαλίας ή της Μακεδονίας και, πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, και της Αλβανίας.

Μικρό Πάπιγγο, Φωτ. Κ. Στάρα

Ως απομεινάρια της περιόδου ακμής, ιδιωτικές πολυτελείς λίθινες οικίες με πλούσιο εσωτερικό διάκοσμο, δημόσια κτήρια, αριστουργηματικές εκκλησίες και μονές, υποδομές όπως τα ξακουστά γεφύρια της περιοχής, βρύσες και καλντερίμια μαρτυρούν την πλούσια οικονομική, πνευματική και κοινωνική ζωή του παρελθόντος και την ευμάρεια των πληθυσμών της περιοχής.

Αντίστοιχη άνθιση του εμπορίου και της οικονομίας κατά τον 18ο αιώνα γνωρίζουν και τα Γρεβενά. Το Γεφύρι του Πασά στον Αλιάκμονα είδε τα караβάνια των Βλάχων εμπόρων και των Κουπατσαραίων αγωγιάτων να πληθαίνουν, καθώς τα προϊόντα της Πίνδου έφθασαν μέχρι τις αγορές της Αυστροουγγαρίας και της Ρωσίας.

Η αρχή της παρακμής ξεκινά από τις αρχές του 19ου και συμπίπτει χρονικά με τον θάνατο του Αλή Πασά που για περισσότερα από 40 χρόνια (από το 1788 που διορίστηκε ως πασάς στα Ιωάννινα και διοικούσε το Πασαλίκι της Ηπείρου ως τον θάνατό του το 1822) διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στην ιστορία της Ηπείρου, συμβάλλοντας στην ανάδειξη των Ιωαννίνων και των Γρεβενών σε ισχυρά κέντρα, καθώς και στην οικονομική ακμή της ευρύτερης περιοχής.

Το τέλος της Οθωμανικής κυριαρχίας θα σημάνει πρώτα στα Γρεβενά που απελευθερώθηκαν στις 13 Οκτωβρίου 1912, μετά την παραβίαση των στενών του Σαραντάπορου από τους Έλληνες και τη μάχη της Δεσκάτης (12 Οκτωβρίου). Λίγους μήνες αργότερα, στις 21 Φεβρουαρίου 1913, η γαλανόλευκη θα κυματίσει ελεύθερη και στα Γιάννενα.

Η παρακμή όμως της περιοχής δεν θα σταματήσει. Η δημογραφική αιμορραγία θα συρρικνώσει τον πληθυσμό. Ο μαρasmus θα ακολουθήσει τη μεγάλη οικονομική κρίση του μεσοπολέμου και θα ολοκληρωθεί με τα γεγονότα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφύλιου. Τα περισσότερα χωριά της περιοχής, ακολουθώντας τη μοίρα της υπόλοιπης ορεινής Ελλάδας, θα αποδυναμωθούν και θα συρρικνωθούν πληθυσμιακά. Οι κάτοικοι, για παράδειγμα, του Ζαγορίου, που στα μέσα του 19ου αιώνα, έφθασαν τους 27.000 περίπου, συρρικνώθηκαν σε 3.724 στην απογραφή του 2011. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια παρουσιάζονται δείγματα ανάκαμψης, καθώς οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που αναπτύχθηκαν στην περιοχή δημιούργησαν νέες θέσεις εργασίας και αποτέλεσαν μια καινούργια προοπτική για τους κατοίκους της.

οι οικισμοί με υλικό την πέτρα

Σπήλαιο Γρεβενών, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Βίτσα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Μ. Κατσακιώρη

Δίκορφο, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

Μέσα στα όρια του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου βρίσκονται 68 οικισμοί και στα όριά του άλλοι 14. Οι οικισμοί αυτοί διακρίνονται σε ανθρωπογεωγραφικές - πολιτισμικές - ιστορικές ενότητες, όπως αυτές έχουν προκύψει ως εγγραφές της ανθρώπινης δράσης και εμπειρίας στον χώρο. Παρά την αίσθηση εγκατάλειψης, ιδιαίτερα στις εκτός των οικισμών περιοχές, διατηρούνται αναγνωρίσιμα απομεινάρια από παλιότερες χρήσεις γης και υποδομές που μαζί με θρύλους, συμβολισμούς, προσωπικές ιστορίες, συναισθήματα και λέξεις συνθέτουν μεγαλύτερες ή μικρότερες ιδιαίτερες πατρίδες.

Το Ζαγόρι, με το όνομά του να δηλώνει «τον τόπο πίσω από το βουνό» (ζα + γκόρι), αποτελεί μια ενότητα 46 οικισμών (36 εκ των οποίων βρίσκονται εντός των ορίων του Πάρκου και 5 κοντά στα όριά του με μεγάλες εκτάσεις εντός του Πάρκου) με κοινή ιστορία, οικονομική και κοινωνική συγκρότηση και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, ως αποτέλεσμα του ιδιότυπου φορολογικού και διοικητικού καθεστώτος που γνώρισε κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας. Οι περισσότεροι οικισμοί παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και προστατεύονται ως παραδοσιακοί. Οι κύριες ασχολίες των λιγοστών σήμερα κατοίκων της περιοχής είναι η γεωργία, το εμπόριο, η κτηνοτροφία, η δασοπονία και ο τουρισμός.

Η Κόνιτσα, χτισμένη στη δυτική έξοδο της χαράδρας του ποταμού Αώου, αποτελούσε στο παρελθόν μεγάλο εμπορικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Στον Δήμο Κόνιτσας ανήκουν 43 οικισμοί, 12 από τους οποίους βρίσκονται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου και 3 στα όριά του, με μεγάλες όμως εκτάσεις στο Πάρκο. Οι κάτοικοι των οικισμών αυτών ασχολούνται κυρίως με τη δασοπονία, την κτηνοτροφία, τη γεωργία και την οικοδομική τέχνη και τελευταία και με τον τουρισμό.

Το Μετσόβο (εκτός ορίων του Εθνικού Πάρκου), είναι χτισμένο στα 1.100 μέτρα, στο ανώτερο τμήμα της λεκάνης απορροής του ποταμού Μετσοβίτικου, παραπόταμου του Άραχθου. Χάρη στα ιδιαίτερα προνόμια που είχε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, γνώρισε σημαντική εμπορική, οικονομική, πνευματική και πολιτιστική άνθηση. Την αίγλη του καταδεικνύουν ιστορικές προσωπικότητες και εθνικοί ευεργέτες που κατάγονται από τον οικισμό, όπως και αξιόλογες αρχοντικές κατοικίες. Παλαιότερα, γνώρισε ιδιαίτερη άνθηση η βιοτεχνία μάλλινων υφαντών, ενώ σήμερα η δασοπονία, η ξυλογλυπτική, η βαρελοποιία και η παραγωγή τυριών και κρασιού, αποτελούν, μαζί με τον τουρισμό, τις βασικότερες ασχολίες των κατοίκων. Η Μηλιά και η Χρυσοβίτσα, οικισμοί της ευρύτερης περιοχής του Μετσόβου, βρίσκονται εντός των ορίων του Πάρκου και στα όρια αυτού, αντίστοιχα.

Τα ορεινά Βλαχοχώρια: Σαμαρίνα, Σμίξη, Περιβόλι, Αβδέλλα και Κρανιά, βρίσκονται χτισμένα στις ήπιες πλαγιές των βουνών Σμόλικας, Βασιλίτσα και Λύγκος και ανήκουν διοικητικά στον Νομό Γρεβενών. Οι κάτοικοί τους ασχολούνται κυρίως με τη μετακινούμενη κτηνοτροφία, τη δασοπονία και τα τελευταία έτη με τον τουρισμό.

Τα χωριά των Κοπατσαραιών, τα οποία διοικητικά ανήκουν επίσης στον Νομό Γρεβενών, βρίσκονται ανατολικά από τα ορεινά Βλαχοχώρια, σε υψόμετρο 800 - 1.200, στη λεκάνη απορροής του ποταμού Αλιάκμονα. Δεκατέσσερα από αυτά βρίσκονται εντός του Εθνικού Πάρκου και πέντε στα όριά του. Το όνομα τους προέρχεται από τη βλάχικη λέξη *κουπάτσι* (cupaci, πληθυντικός του cupaciu) που δηλώνει τα κλαδιά που φυτρώνουν γύρω από τον κορμό του δένδρου, παραπέμποντας στην πρακτική της κλαδονομής. Πρόκειται για όνομα που αρχικά χρησιμοποίησαν οι Βλάχοι για να δηλώσουν τους κοντοχωριανούς τους που κατοικούσαν σε χαμηλότερα υψόμετρα. Κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία, ενώ στο παρελθόν πολλοί ασκούσαν και το επάγγελμα του αγωγιάτη.

τα προβλήματα και οι απειλές

Η σταδιακή εγκατάλειψη των καλλιεργειών και η ερήμωση της υπαίθρου μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είχαν ως αποτέλεσμα την έναρξη μιας πορείας ανόρθωσης των δασικών οικοσυστημάτων στη Βόρεια Πίνδο. Η διαδικασία αυτή, ωστόσο, επιβραδύνθηκε ουσιαστικά, όταν άρχισε η εντατική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, με διανοίξεις δρόμων, εντατικές υλοτομίες και χρήση βαρέων μηχανημάτων. Σήμερα, το Εθνικό Πάρκο αντιμετωπίζει απειλές που ενδεχομένως στα επόμενα χρόνια, εφόσον δεν αντιμετωπισθούν έγκαιρα και βάσει σχεδίου, να αλλοιώσουν τη φυσιογνωμία του. Οι κυριότερες απειλές φαίνεται να προέρχονται από:

- Τα μεγάλα αναπτυξιακά έργα, όπως οι οδικές αρτηρίες ταχείας κυκλοφορίας, που αποτελούν ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα μεγάλα θηλαστικά και ιδίως η αρκούδα, καθώς επιφέρουν διάσπαση και κατακερματισμό των ενδιαιτημάτων της. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο πρόσφατο παρελθόν έγινε αλλαγή της χάραξης της Εγνατίας οδού με σκοπό τη διατήρηση του πληθυσμού της καφέ αρκούδας. Επίσης, η εγκατάσταση ανεμογεννητριών και πυλώνων υψηλής τάσης, απειλούν αργοκίνητα μεγαλόσωμα πουλιά και νυχτερίδες.
- Τη δημιουργία ταμιευτήρων και μικρών ή μεγαλύτερων υδροηλεκτρικών έργων που απειλούν τη συνεκτικότητα και τη φυσική ακεραιότητα του Εθνικού Πάρκου και κυρίως των ποτάμιων οικοσυστημάτων.
- Την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων που ευθύνονται για την εξαφάνιση εμβληματικών ειδών, όπως του όρνιου και του γυπαετού. Τα είδη αυτά μειώθηκαν ήδη από τη δεκαετία του 1990, κυρίως λόγω έλλειψης τροφής. Η χρήση των δηλητηρίων συνδέεται συχνά με την παρουσία του λύκου και επομένως η διαχείριση θα πρέπει να στοχεύει, τόσο στην επιβολή του νόμου για την εξάλειψη των παράνομων δολωμάτων, όσο και στον περιορισμό του αιτίου του προβλήματος, με την παροχή εναλλακτικών πρακτικών προστασίας του κτηνοτροφικού κεφαλαίου (π.χ. με την εξάπλωση της χρήσης του ελληνικού ποιμενικού σκύλου και με την προμήθεια ηλεκτροφόρων περιφράξεων).
- Τη λαθροθηρία που απειλεί κυρίως προστατευόμενα οπληφόρα θηλαστικά, όπως το αγριόγιδο και το ζαρκάδι, πλήττει μεγάλα αρπακτικά πουλιά, όπως τον φιδαιτό και τον χρυσαετό και αποτελεί αιτία υποβάθμισης των πληθυσμών θηραματικών ειδών (π.χ. πετροπέρδικα, τρυγόνι).
- Την ανεξέλεγκτη απόθεση απορριμμάτων, εκτεθειμένα σε ανοιχτούς χώρους, τα οποία μεταξύ άλλων, αποτελούν πόλο έλξης της άγριας πανίδας, που προσαρμόζει τις συνήθειές της σε κατώτερης ποιότητας τροφικές πηγές και εθίζεται στη λήψη ανθρωπογενούς τροφής. Εξαιτίας της προσέγγισής τους σε κατοικημένες περιοχές, υπάρχει αυξημένος κίνδυνος θανάτωσής τους από λαθροθήρες ή παραγωγούς που έχουν υποστεί ζημιές και καταστροφές.
- Τις συνεχείς διανοίξεις νέων δρόμων στα δασικά συμπλέγματα, στα ορεινά λιβάδια και στις υδροχαρείς ζώνες, αλλά και την ασφαλτόστρωση του δασικού οδικού δικτύου. Η πυκνωση του οδικού δικτύου έχει ως αποτέλεσμα τη μεγέθυνση άλλων απειλών όπως της ενόχλησης, της λαθροθηρίας, της εντατικοποίησης της δασοπονίας, της αύξησης των κρουσμάτων των δασικών πυρκαγιών.
- Την ασκούμενη, παλαιότερα, εντατική δασική εκμετάλλευση (εγκατάσταση εργοταξίων, έντονη εκμηχάνιση, πολυάριθμα συνεργεία υλοτομιών). Μεγάλο πρόβλημα εξακολουθεί να παραμένει η πρακτική των αποψιλωτικών υλοτομιών στα δάση δρυός.
- Την άσκηση τουριστικών δραστηριοτήτων που είτε συνδέονται με την εκτεταμένη χρήση αυτοκινήτων 4x4 και μοτοσικλέτας εκτός δρόμου, είτε γίνονται σε ποταμούς (π.χ. ράφτινγκ). Γενικά, η έντονη κινητικότητα μέσα στα δασικά και ορεινά οικοσυστήματα, προκαλεί όχληση στην πανίδα της περιοχής. Τυχόν ανάπτυξη τουρισμού μαζικού τύπου, με ογκώδεις εγκαταστάσεις, αναμένεται να επιδράσει αρνητικά, τόσο στο φυσικό, όσο και στο δομημένο περιβάλλον. Σε αντίθεση με τον μαζικό τουρισμό, είναι σκόπιμη η ενθάρρυνση μορφών τουρισμού που προωθούν την προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος και συμβάλλουν στην τόνωση της τοπικής οικονομίας και στη διατήρηση της συνοχής του κοινωνικού ιστού. Σε κάθε περίπτωση, οι τουριστικές δραστηριότητες θα πρέπει να ασκούνται αφενός βάσει σχετικών αδειοδοτήσεων, αφετέρου λαμβάνοντας υπόψη τις ζώνες προστασίας του Εθνικού Πάρκου.
- Την παράνομη αλιεία στους ποταμούς που απειλεί τους πληθυσμούς της ιχθυοπανίδας.
- Τη συνεχιζόμενη εγκατάλειψη παραδοσιακών γεωργοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη του τουρισμού, ως μονοκαλλιέργεια.

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου

Τη διατήρηση και διαχείριση του ιδιαίτερου φυσικού πλούτου του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και τη διασφάλιση της αρμονικής συνύπαρξης του ανθρώπου με τη φύση, αναλαμβάνει ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Βίκου - Αώου και Πίνδου.

Ο Φορέας ιδρύθηκε το 2002 ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο και εποπτεύεται από τον Υπουργό ΠΕΚΑ.

Η παρακολούθηση των προστατευόμενων ειδών φυτών και ζώων, η επίπτευση και φύλαξη της περιοχής, η παροχή γνωμοδοτήσεων για έργα που σχεδιάζονται εντός του Εθνικού Πάρκου, η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του κοινού, αποτελούν τον πυρήνα δράσης του Φορέα Διαχείρισης.

Η έδρα του βρίσκεται στον Δήμο Γρεβενών, ενώ οι διοικητικές υπηρεσίες του, από το 2007, στεγάζονται στο Κέντρο Πληροφόρησης των Ασπραγγέλων, του Δήμου Ζαγορίου στον Νομό Ιωαννίνων.

Επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό, φύλακες και ξεναγοί, εργάζονται για την προστασία, την παρακολούθηση, τη φύλαξη, την ανάδειξη και την προβολή του μεγαλύτερου χερσαίου Εθνικού Πάρκου της χώρας. Πέντε Κέντρα Πληροφόρησης, των Ασπραγγέλων, της Βοβούσας, του Μετσόβου, του Πάπιγκου και των Μαυραναίων, αναλαμβάνουν την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των χιλιάδων επισκεπτών του Πάρκου ετησίως, ενώ σύντομα αναμένεται και η λειτουργία του Κέντρου Ενημέρωσης Κλειδωνιάς.

Όρλιακας, Φωτ. Αρχείο Φορέα Διαχείρισης

ΕΠΠΕΡΑΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

Ευρωπαϊκή επιτροπή
ΕΤΠΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φορέας Διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Βίκου - Αώου και Πίνδου

Ασπράγγελοι Ζαγορίου, 44007 Ιωάννινα, Τηλ. 26530 22245, 22241, Fax: 26530 22241,

E-mail: pindos.np@gmail.com, www.pindosnationalpark.gr

Δημιουργία Υλικού:

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

ISBN 978-618-80462-0-7